

Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Kullanılan Fiziksel Etkinlik Kartlarının Akademik Öğrenme Zamanına Etkisi

The Effects of Physical Activity Cards Used in Physical Education Courses on Academic Learning Time

Elvan ESEN^a, A. Dilşad MİRZEOĞLU^b

^aHacımusalar Ortaokulu, Mudurnu, Bolu

^bSakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Sakarya

Öz

Bu çalışmanın amacı ortaokul beden eğitimi ve spor derslerinde kullanılan Fiziksel Etkinlik Kartlarının (FEK) akademik öğrenme zamanına etkisini incelemektir. Araştırmada, yarı deneysel çalışma desenlerinden eşitlenmemiş kontrol gruplu model kullanılmıştır. Araştırma 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde Bolu İli Mudurnu İlçesi'nde bulunan bir ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada deney gruplarında 6 hafta boyunca beden eğitimi ve spor dersi FEK kullanılarak, kontrol gruplarında ise FEK kullanılmadan işlenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler Parker (1989) tarafından geliştirilen gözlem formu kullanılarak analiz edilmiş ve verilerin çözümlenmesinde yüzde, frekans ve bağımsız gruplar t testi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, FEK ile ders işlenen deney gruplarında akademik öğrenme zamanına daha fazla zaman ayrıldığı belirlenmiştir.

Abstract

The aim of this research was to investigate the effect of Physical Activity Cards (PACs) used in physical education courses in secondary school on academic learning time. The quasi-experimental study research design (inequivalent design with control group) was used in this research. The investigation was carried out at one of the secondary school in Mudurnu, a town of Bolu province, during the educational year of 2014-2015. The physical education and sports course was taught 6 weeks using PACs (experiment groups) and without using PACs (control groups). The data were analyzed using the observation form developed by Parker (1989) and percentage, frequency and independent samples t-test were used to analyze the data. As a result, it was defined that the experiment groups performing courses using PACs spent more time for academic learning time.

Anahtar Kelimeler

akademik öğrenme zamanı
fiziksel etkinlik kartları
beden eğitimi ve spor
ortaokul

Keywords

academic learning time
physical activity cards
physical education and sports
secondary school

Extended Abstract

Academic Learning Time (ALT) is defined as “the amount of time students are successfully covering content that will be tested”. Academic learning time is a good way to evaluate the teachers’ efficiency. A teacher is considered more effective if he or she has a better level of academic learning time in physical education and sport courses. When the literature analyzed, it is seen that many studies are conducted on the importance and identification of academic learning time in physical education courses. However, no research has been found analyzing the effects of Physical Activity Cards (PACs) on academic learning time in physical education and sport courses in middle school. Therefore, the aim of this research was to investigate the effect of Physical Activity Cards (PACs) used in physical education courses in secondary school on academic learning time. The quasi-experimental study research design (inequivalent design with control group) was used in this research. The investigation was carried out at Mudurnu Secondary School located in Mudurnu, a town of Bolu province, during the educational year of 2014-2015. For the study, two classes among each of 6th and 7th levels were determined. In one class for each level, the physical education and sport course was taught using PACs (experiment groups) and in the other classes without using PACs (control groups). The 40 minutes lasting courses in the experiment and control groups were recorded by camera every week and academic learning time (ALT-PE) in the courses were analyzed using the observation form developed by Parker (1989). For analyzing of the data, percentage, frequency and independent samples t-test were used. The level of significance was determined as 0.05 as a result of the analysis. As a result of the study, it was determined that in the experiment groups in which the course was performed using PACs, the 20.83 % of the course was spent for general content, the 21.96 % for subject matter knowledge, the 54.04 % for subject matter motor knowledge categories. On the other hand, in the control groups in which the course is performed without PACs, the 25.56% of the course was spent for general content, the 39.08 % for subject matter knowledge, and the 53.96 % for subject matter motor knowledge categories. It was stated that there were significant differences between both groups in the sub-categories of transitions and warm-up forming the category of general content. It was also determined that in both groups, there was a significant difference in the sub-category of social behaviors forming the category of subject matter knowledge. Additionally, for both groups a significant difference was determined between the sub-categories of skills practice, game and fitness which form subject matter motor knowledge category. In the experiment group 7.88 % of the lessons was spent for not motor engaged behaviors category and 20.19 % for motor engaged behaviors category. Also, 13.52 % of the lessons performed in the control group without PACs was spent for not motor engaged behaviors category and 10.34 % for the motor engaged behaviors category. Furthermore, for both groups, significant differences were determined in interim, waiting and off-task sub-categories of not motor engaged. Additionally, there was a significant difference in motor appropriate sub-category of motor engaged category between experiment and control groups. As a result, it was defined that the experiment groups performing courses using PACs spent more time for ALT-PE. This result showed that, the usage of PACs in physical education courses of the secondary schools must be generalized.

1. Giriş

Günümüzde beden eğitimi ve spor derslerine verilen önem ve bu derslerden elde edilen verim tartışma konusudur. Bu tartışmaların odak noktasında ders saatleri, ders uygulamaları ve beden eğitimi öğretmenlerinin etkililiği yer almaktadır. Eğitim programlarında beden eğitimi ve spor derslerine ayrılan süre, yasa koyucular tarafından belirlendiği için bir beden eğitimi öğretmenine düşen görev, mevcut ders saatini etkili kullanarak ve doğru yolu izleyerek öğrencileri dersin kazanımlarına ulaştırmaya çalışmak olmalıdır. Bu doğrultuda, sınıf yönetimi ve organizasyonuna mümkün olduğunca az zaman ayrılması, fiziksel aktiviteye ayrılan zamanın ise artırılması verimli bir beden eğitimi için gerekli gözükmektedir (Yıldırım ve diğ., 2007).

Carroll (1963), Bloom (1976), Harnichfeger ve Wiley (1976), süreç-süreç modeline dayalı olarak öğrencinin derste zamanını nasıl kullandığını belirleyerek, öğretmen etkililiğini ölçme çalışmalarının temelini oluşturmuşlardır (akt: Placek ve Randall, 1986). Süreç-süreç modeli, Kaliforniya Öğretmen Yetiştirme ve Hazırlama Komisyonu tarafından yapılan Öğretmen Değerlendirme Çalışmaları (BTES) kapsamında ele alınmış ve öğretmen etkililiğinde öğrencinin ders süresini kullanma esasına dayalı, en önemli belirleme ölçütlerinden Akademik Öğrenme Zamanı (AÖZ) kavramını ortaya çıkarmıştır (Placek ve Randall, 1986, akt: Munusturlar, 2011). AÖZ, öğretmen etkililiğini değerlendirmek için iyi bir yöntemdir. Beden eğitiminde AÖZ açısından iyi seviyelerde olan öğretmen, daha etkili öğretmen olarak kabul edilir (Siendentop, 2000). Beden eğitimi derslerinde nitelikli bir eğitimin göstergesi, derste aktifliğe ayrılan zamanı artırmak ve öğrencileri seviyesine uygun aktiviteyi seçip, onları iyi bir sınıf organizasyonu içinde aktif tutmaktır (Siendentop, 1991).

Ülkemizde 4+4+4 sistemine geçişle birlikte, ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı 2013-2014 eğitim-öğretim yılından itibaren yeniden düzenlenmiştir. Düzenlenen yeni programda, beden eğitimi ve spor öğretmenlerine derslerde yardımcı olmak amacı ile Fiziksel Etkinlik Kartları (FEK) hazırlanmıştır (MEB, 2012). FEK'ler sarı ve mor kart gruplarından oluşmaktadır. Sarı kart grubunda "Temel Hareket Becerileri -yer değiştirme, dengeleme, nesne kontrolü gerektiren hareketler ve birleştirilmiş hareketler-" ve Mor kart grubunda ise "file ve raket oyunları, hücum oyunları, vurma ve yakalama oyunları ve etkin katılım" kartları vardır. Ülkemizde FEK olarak isimlendirilen bu kartlar, İngiltere ve İskoçya'da öğretmenlik eğitimi alan öğrencilere, okullarda çalışan öğretmenlere, okul dışında çalışan koçlara ve toplum içinde diğer alanlarda spor eğitimi veren eğitimcilere destek olmak için üretilmiş yüksek kalitede beden eğitimi ve fiziksel etkinlikleri kapsayan en etkin yardımcı kaynaklardan biri TOPs olarak adlandırılan kartlardır. Uluslararası İlham Projesi kapsamında Türkiye'de de TOPs kartları ve programından esinlenerek ve Milli Eğitim Bakanlığı Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı temel alınarak, özellikle sınıf öğretmenleri, antrenörler ve spor uzmanları hedef alınarak FEK ismi ile geliştirilmiştir (MEB, 2013).

Kartların beden eğitimi derslerinde kullanımı ile ilgili ülkemizde yapılan çalışmalara bakıldığında, Usluoğlu (2014) FEK'lerle ilişkili olarak "öğrencilerin büyük çoğunluğunun, kartlarda ders işlemenin derslerde farklılık yarattığı, hoşlarına gittiği ve zevk aldıkları, derse katılımı artırdığı ve yararlı olduğu, kartların hareket becerilerini ve kendilerine güvenini geliştirdiği, işbirliği içerisinde hareket etmelerini sağladığı ve dersi daha eğlenceli hale getirdiği" yönünde görüş bildirdikleri rapor etmiştir. İrez, Yaman ve Saygın (2013) yaptıkları çalışmada, fiziksel etkinlik kartlarının beden eğitimi derslerinde beceri gelişimi için oldukça kullanılır bir materyal olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Dağdelen ve Kösterilioğlu (2015) gerçekleştirdikleri çalışmada ise, sınıf öğretmenlerinin FEK'leri mümkün olduğunca kullandıklarını, bunlardaki oyunları oynatmaya çalıştıklarını ancak dersler için gerekli fiziki ortam ve özellikle uygun araç-gereç olmadığından, derslerden verim alamadıklarını belirttiklerini rapor etmişlerdir.

Beden eğitimi ve spor derslerinde zaman yönetimi ve öğretmen etkililiği çalışmalarına bakıldığında, akademik öğrenme zamanı (AÖZ-BE) ile ilgili çalışmaların istenilen amaca hizmet eden önemli araştırma konularından biri olduğu göze çarpmaktadır. İlgili alan yazını incelendiğinde, birçok araştırmacı tarafından AÖZ-BE'nin önemini vurgulanarak, bu alanda çalışmalar yapıldığı görülmektedir (Derri, Emmanouilidou ve Vassiliadou, 2007; Hastie, 1994; Sau-Ching, 1999; Silverman ve diğ., 1984). Ancak FEK'lerin alana yeni kazandırılmasından dolayı, bu kartlarla ilgili çok fazla araştırma bulunmamaktadır. Bu sebeple, bu çalışmanın amacı ortaokul beden eğitimi ve spor derslerinde kullanılan Fiziksel Etkinlik Kartlarının akademik öğrenme zamanına etkisinin incelenmesidir.

2. Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmanın modelini yarı deneysel çalışma desenlerinden eşitlenmemiş kontrol gruplu model oluşturmaktadır (Karasar, 2003). Bu araştırmanın bağımsız değişkenini FEK ve geleneksel anlayışla yapılan öğretim oluştururken, ba-

gımlı değişkeni ise akademik öğrenme zamanıdır.

Çalışma Grubu

Araştırma 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde Bolu ili Mudurnu ilçesinde bulunan bir ortaokulda yürütülmüştür. Araştırmaya 6. ve 7. sınıflardan ikişer şube belirlenmiş ve her sınıf düzeyinden birer şube deney gruplarını, diğer şubeler kontrol gruplarını oluşturmuştur. Çalışmaya deney grubunu oluşturan 6/A ve 7/A sınıflarından 22 kız, 18 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 40 öğrenci, kontrol grubunda ise 6/B ve 7/B sınıflarından 25 kız, 22 erkek olmak üzere toplamda 48 öğrenci katılmıştır. Araştırmada deney gruplarında beden eğitimi ve spor dersi FEK kullanılarak, diğer şubelerde ise FEK kullanılmadan işlenmiş ve öğrenciler video kaydına alınmışlardır. Öğrenciler video kaydına alınmadan önce etik kurul izni, Bolu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden ve Mudurnu İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'nden, uygulamanın yapılacağı okul yönetiminden ve kamera kaydına alınacak sınıflardaki tüm öğrenciler ve velilerinden gerekli izinler alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada verileri toplamak için yapılandırılmış alan çalışması gözlem tekniği kullanılmıştır. Yapılandırılmış doğal gözlem özel bir zaman ya da koşuldaki davranışların kaydedilmesidir (Hovardaoğlu, 2000; akt: Munusturlar, 2012). Araştırmada gözlenecek olan öğrenciler iki gruba (deney ve kontrol) ayrılmıştır. 6. ve 7. sınıf deney gruplarında 6 hafta süresince FEK ile dersler işlenmiş, 6. ve 7. sınıf kontrol gruplarında FEK kullanılmadan, geleneksel anlayışla dersler işlenmiştir. Hem deney, hem de kontrol gruplarında bulunan öğrenciler, 80 dakikalık bir beden eğitimi ve spor dersi sürecinde doğal ortamlarında dersin 40 dakikasında video kaydına alınmışlardır. Video kamera tüm öğrencileri, sınıf ortamını ve öğretmeni görüntüleyebilecek bir konuma yerleştirilmiştir. Video kayıtları 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde toplam 6 hafta süresince alınmıştır. Her uygulama sonrası kayıt edilen gözlemler bilgisayar ortamına aktarılmış ve gerekli gözlemler yapılmıştır.

Video kayıtlarının değerlendirilmesinde Parker (1989) tarafından geliştirilen beden eğitiminde AÖZ-BE sistematik gözlem aracı kullanılmıştır. AÖZ-BE gözlem aracı, sınıf içi etkinliklerin nelerden oluştuğu, öğrencilerin ders süresi boyunca neler yaptığı ve ders süresinin ne kadarlık bölümünde uygun fiziksel aktiviteye katıldığı konusunda bilgi sağlayan etkili bir araçtır (Anderson, 1983; akt: Munusturlar, 2014). Parker'ın geliştirdiği gözlem aracı iki temel alan ve bu temel alanların altında yer alan farklı boyut ve alt boyutlardan oluşmuştur. *Ders ortamı ve ders içeriği temel alanı*, sınıfta ayrılmış zaman içerisinde meydana gelen etkinlik ve davranışlar hakkında bilgi sağlar. *Ders ortamı içeriği temel alanı*, genel içerik (geçiş, yönetim, ara ve ısınma), konun alan bilgisi içeriği (teknik, strateji, kurallar, sosyal davranışlar ve arka plan bilgisi) ve konu alan motor bilgisi içeriği (beceri alıştırmaları, uygulama-tekrar, oyun ve fiziksel uygunluk) olmak üzere üç boyuttan oluşmuştur. İkinci temel alan ise *öğrenci katılımı*dir. Öğrenci katılımı temel alanı, motor aktivite dışı davranışlar (ara-boşluk, bekleme, konuyla ilgisiz davranışlar, konuyla ilgili motor aktivite içermeyen davranışlar ve bilişsel davranışlar) ve motor aktivite içi davranışlar (uygun motor aktivite, uygun olmayan motor aktivite ve motor aktiviteye destek rolü) boyutlarından oluşmaktadır (Parker, 1989; akt: Munusturlar, 2011).

Çalışmada video kayıtlarından elde edilen verilerin ayrıştırılmasında, altı saniye izle ve altı saniye kaydet gözlem yöntemi kullanılmıştır (Parker, 1989). Altışar saniyelik araların belirlenmesi için daha önceden hazırlanmış her altı saniyede birbirini takip eden "izle" ve "kaydet" komutları içeren bir ses bandından yararlanılmıştır.

Bu çalışmada elde edilen video çekimlerinin değerlendirilmesinde, ilk olarak sınıfta tahmini olarak üç farklı motor beceri seviyesine sahip öğrenci belirlenmiştir. Daha sonra altı saniye izle ve altı saniye kaydet gözlem yöntemiyle bu öğrencilerin her birinin o esnada yaptığı etkinliğe bağlı olarak gözlem aracında yer alan temel alan, boyut ve alt boyutlara uygun bir şekilde etkinliğe kodlanmıştır (Parker, 1989). Ders süresi içerisindeki boyut ve alt boyutların sürelerini hesaplamak amacıyla, kaydedilen her davranış ve etkinlik altı saniye ile çarpılarak toplam boyut ve alt süreleri elde edilmiştir.

Çalışmada her sınıf düzeyinden, her hafta, kontrol grubundan üç öğrenci (düşük, orta ve düşük devinışsel becerilere sahip) ve deney grubundan üç öğrenci (düşük, orta ve düşük devinışsel becerilere sahip) katılmış ve kamera kaydıyla gözlenmiştir. Bir başka değişle, her iki grup için her hafta 6 öğrenci, toplamda 36 öğrenci bir sınıf düzeyi için gözlenmiştir. İki farklı sınıf düzeyi için toplamda 72 öğrenci, 32 öğrenci deney grubu, 32 öğrenci kontrol grubu olarak gözlenmiştir. Çalışma süresi 6 hafta sürmüştür.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde yüzde, frekans ve bağımsız gruplar t testi istatistikleri kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir.

3. Bulgular

FEK kullanılarak ve FEK kullanılmadan ders işlenen deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin, AÖZ-BE'yi oluşturan ders ortamı ve içeriği temel alanına ait zaman yüzdeleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 1. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerinin ders ortamı ve içeriği temel alanına ilişkin zaman yüzdeleri

Boyutlar	Deney			Kontrol			
	N	\bar{X}	Ss	N	\bar{X}	Ss	
Genel İçerik	Geçişler	12	9.29	3.63	12	4.79	2.06
	Yönetim	12	10.54	4.95	12	12.73	4.92
	Aralar	12	0.13	0.43	12	0.00	0.00
	Isınma	12	3.46	3.64	12	8.04	4.46
	Toplam	12	23.42	12.65	12	25.56	11.44
Konu Alan Bilgisi	Teknik	12	9.08	6.06	12	4.88	4.43
	Strateji	12	0.25	0.58	12	1.04	1.90
	Kurallar	12	10.46	6.58	12	9.13	4.51
	Sosyal Dav.	12	1.17	1.30	12	3.00	2.21
	Arka P. Bil.	12	1.00	1.33	12	1.50	1.73
	Toplam	12	21.96	15.85	12	19.55	13.78
Konu Alan Motor Bilgisi	Beceri Alış.	12	40.92	13.14	12	14.75	8.26
	Uygu-tekrar	12	1.83	2.96	12	0.96	1.20
	Oyun	12	10.29	8.84	12	36.71	13.03
	Fizik. Uyg.	12	0.00	0.00	12	1.54	1.81
	Toplam	12	53.04	25.26	12	53.96	24.3

Tablo 1 incelendiğinde, deney grubunu oluşturan öğrencilerde 6 hafta boyunca FEK ile işlenen derslerin % 23.42'si genel içerik boyutu için, % 21.96'sı konu alan bilgisi boyutu için ve % 53.04'ü konu alan motor bilgisi boyutu için ayrılırken, kontrol grubunda işlenen derslerde genel içerik boyutu için % 25.56, konu alan bilgisi boyutu için % 19.55 ve konu alan motor bilgisi boyutu için % 53.96 oranında zaman ayrıldığı belirlenmiştir.

6 hafta boyunca FEK kullanılarak ve FEK kullanılmadan ders işleyen 6. ve 7. sınıfta bulunan deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerinin ders ortamı ve içeriği temel alanını oluşturan boyutlara ait karşılaştırmaları bağımsız gruplar t testi ile yapılmış ve sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 2. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerinin genel içerik boyutunu oluşturan alt boyutlara ait karşılaştırmaları

Genel İçerik	Gruplar	N	\bar{X}	Ss	SD	t	p
Geçişler	Deney	12	9.29	3.63	22	3.74	.001
	Kontrol	12	4.79	2.06	22		
Yönetim	Deney	12	10.54	4.95	22	-1.088	.289
	Kontrol	12	12.73	4.92	22		
Aralar	Deney	12	0.13	0.43	22	1.00	.238
	Kontrol	12	0.00	0.00	22		
Isınma	Deney	12	3.46	3.64	22	-2.758	.011
	Kontrol	12	8.04	4.46	22		

Tablo 2 incelendiğinde, genel içerik boyutunu oluşturan geçişler ($t_{(22)}=3.74, p=.001$) ve ısınma ($t_{(22)}=-2.758, p=.011$) alt boyutlarında deney ve kontrol grupları arasında anlamlı fark bulunurken, yönetim ve aralar alt boyutlarında iki grup arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). 6. ve 7. sınıflarda FEK ile ders işlenen deney grubunda geçişler için % 9.29'luk zaman ayrılırken, bu oranın kontrol grubu için ise sadece % 4.79 olduğu belirlenmiştir. Isınma alt boyutunda ise durum tam tersidir. Bu alt boyut için deney grubunda sadece % 3.46 oranında zaman ayrılırken, kontrol grubunda % 8.04 oranında zaman ayrıldığı belirlenmiştir.

Tablo 3. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerinin konu alanı bilgisi içeriği boyutunu oluşturan alt boyutlara ilişkin karşılaştırmaları

Konu Alanı Bilgisi İçeriği	Gruplar	N	\bar{X}	Ss	SD	t	p
Teknik	Deney	12	9.08	6.06	22	1.943	.065
	Kontrol	12	4.88	4.43	22		
Strateji	Deney	12	0.25	0.58	22	-1.379	.182
	Kontrol	12	1.04	1.90	22		
Kurallar	Deney	12	10.46	6.58	22	.579	.569
	Kontrol	12	9.13	4.51	22		
Sosyal Davranışlar	Deney	12	1.17	1.30	22	-2.609	.016
	Kontrol	12	3.00	2.21	22		
Arka Plan Bilgisi	Deney	12	1.00	1.33	22	-.793	.436
	Kontrol	12	1.50	1.73	22		

Tablo 3 incelendiğinde, konu alanı bilgisi boyutunu oluşturan sosyal davranışlar ($t_{(22)} = -2.609$, $p = .016$) alt boyutunda deney ve kontrol grupları arasında anlamlı fark bulunurken, bu boyutu oluşturan diğer alt boyutlar olan teknik, strateji, kurallar ve arka plan bilgisi alt boyutlarında iki grup arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). 6. ve 7. sınıflarda FEK ile ders işlenen deney grubunda sosyal davranışlar alt boyutu için % 1.17'lik zaman ayrılırken, bu oranın kontrol grubu için % 3.00 olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerinin konu alanı motor bilgisi içeriği boyutunu oluşturan alt boyutlara ait karşılaştırmaları

Konu Alanı Motor Bilgisi İçeriği	Gruplar	N	\bar{X}	Ss	SD	t	p
Beceri Alıştırmaları	Deney	12	40.92	13.14	22	5.841	.000
	Kontrol	12	14.75	8.26	22		
Uygulama-Tekrar	Deney	12	1.83	2.96	22	.950	.352
	Kontrol	12	0.96	1.20	22		
Oyun	Deney	12	10.29	8.84	22	-5.875	.000
	Kontrol	12	36.71	13.03	22		
Fiziksel Uygunluk	Deney	12	0.00	0.00	22	-2.943	.008
	Kontrol	12	1.54	1.81	22		

Tablo 4. incelendiğinde, konu alanı motor bilgisi içeriği boyutunu oluşturan beceri alıştırmaları ($t_{(22)} = 5.841$, $p = .000$), oyun ($t_{(22)} = -5.875$, $p = .000$) ve fiziksel uygunluk ($t_{(22)} = -2.943$, $p = .008$) alt boyutlarında deney ve kontrol grupları arasında anlamlı fark bulunurken, uygulama-tekrar alt boyutunda iki grup arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($t_{(22)} = .950$, $p = .352$). 6. ve 7. sınıflarda FEK ile ders işlenen deney gruplarında beceri alıştırmaları alt boyutu için % 40.92'lik bir zaman ayrılırken, bu oranın kontrol grupları için ise sadece % 14.75 olduğu belirlenmiştir. Oyun alt boyutu için deney gruplarında sadece % 10.29 oranında zaman ayrılırken, kontrol gruplarında % 36.71 oranında zaman ayrıldığı belirlenmiştir. Benzer şekilde fiziksel uygunluk alt boyutu için deney gruplarında hiç zaman ayrılmazken, kontrol gruplarında bu boyut için % 1.54 oranında zaman ayrıldığı belirlenmiştir.

6 hafta boyunca FEK kullanılarak ders işleyen deney ve kontrol gruplarındaki 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin AÖZ-BE'yi oluşturan öğrenci katılımı temel alanına ait aritmetik ortalama (yüzde) ve standart sapma değerleri Tablo 4.5'de verilmiştir.

Tablo 5. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerinin öğrenci katılımı temel alanına ilişkin zaman yüzdeleri

Boyutlar	Deney Grubu			Kontrol Grubu			
	N	\bar{X}	Ss	N	\bar{X}	Ss	
Motor Aktivite Dışı Davranışlar	Ara -Boşluk	12	7.25	3.76	12	5.71	2.40
	Bekleme	12	1.75	1.29	12	20.79	4.48
	Konuyla İlgisiz Davranışlar	12	17.25	5.76	12	14.33	3.85
	Konuyla İlgili Davranışlar	12	6.17	1.99	12	14.71	4.48
	Bilişsel Davranışlar	12	7.04	3.56	12	12.13	5.91
	Toplam	12	39.46	16.36	12	67.67	21.12

Boyutlar		Deney Grubu			Kontrol Grubu		
		N	\bar{X}	Ss	N	\bar{X}	Ss
Motor Aktivite İçi Davranışlar	Uygun Motor Aktivite	12	41.00	5.10	12	12.00	4.07
	Uygun Olmayan Motor Aktivite	12	15.21	2.85	12	15.25	5.88
	Motor Aktivitede Destek Rolü	12	4.42	3.35	12	4.83	4.30
	Toplam	12	60.63	11.3	12	32.08	14.25

Tablo 5. incelendiğinde, 6 hafta boyunca deney grubunu oluşturan öğrencilerde FEK ile işlenen derslerin motor aktivite dışı davranışlar alt boyutuna % 39.46, motor aktivite içi davranışlar alt boyutuna % 60.63 oranında zaman ayrıldığı belirlenmiştir. Kontrol gruplarında ise bu oranların, motor aktivite dışı davranışlar alt boyutu için % 67.67, motor aktivite içi davranışlar alt boyutu için ise % 32.08 olduğu belirlenmiştir.

Çalışmada 6. ve 7. sınıfta bulunan deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerinin öğrenci katılımı temel alanını oluşturan boyutlara ait karşılaştırmaları bağımsız gruplar t testi ile yapılmış ve sonuçları Tablo 4.6 ve 4.7’de verilmiştir.

Tablo 6. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerinin motor aktivite dışı davranışlar boyutunu oluşturan alt boyutlara ait karşılaştırmaları

Motor Aktivite Dışı Davranışlar	Gruplar	N	\bar{X}	Ss	SD	t	p
Ara-Boşluk	Deney	12	7.25	3.76	22	1.198	.244
	Kontrol	12	5.71	2.40	22		
Bekleme	Deney	12	1.75	1.29	22	-14.152	.000
	Kontrol	12	20.79	4.48	22		
Konuyla İlgisiz Davranışlar	Deney	12	6.17	1.99	22	-6.030	.000
	Kontrol	12	14.71	4.48	22		
K.İ Motor Akt. İçermeyen D.	Deney	12	17.25	5.76	22	1.459	.159
	Kontrol	12	14.33	3.85	22		
Bilişsel Davranışlar	Deney	12	7.04	3.56	22	-2.553	.018
	Kontrol	12	12.13	5.91	22		

Tablo 6. incelendiğinde, motor aktivite dışı davranışlar boyutunu oluşturan bekleme alt boyutunda ($t_{(22)} = -14.152$, $p=.000$), konuyla ilgisiz davranışlar alt boyutunda ($t_{(22)} = -6.030$, $p=.000$) ve bilişsel davranışlar alt boyutunda ($t_{(22)} = -2.553$, $p=.018$) deney ve kontrol grupları arasında anlamlı fark bulunurken, bu boyutu oluşturan ara-boşluk ve konuyla ilgili ancak motor aktivite içermeyen davranışlar boyutlarında iki grup arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). 6. ve 7. sınıflarda FEK ile ders işlenen deney grubunda bekleme alt boyutu için sadece % 1.75’lik zaman ayrılırken, bu oranın kontrol grubunda işlenen dersler için % 20.79 olduğu belirlenmiştir. Konuyla ilgisiz davranışlar alt boyutunda da durum benzerdir. Bu boyut için deney grubunda % 6.17 oranında zaman ayrılırken, kontrol grubunda % 14.71 oranında zaman ayrıldığı belirlenmiştir. Yine iki grup arasında fark bulunan bir diğer alt boyut olan bilişsel davranışlar alt boyutunda deney grubunda % 7.04’lük bir zaman ayrılırken, kontrol grubunda bu oranın % 12.13 olduğu gözlenmiştir.

Tablo 7. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerinin motor aktivite içi davranışlar boyutunu oluşturan alt boyutlara ait karşılaştırmaları

Motor Aktivite İçi Davranışlar	Gruplar	N	\bar{X}	Ss	SD	t	p
Uygun Motor Aktivite	Deney	12	41.00	5.10	22	15.401	.000
	Kontrol	12	12.00	4.07	22		
Uygun Olmayan Motor Aktivite	Deney	12	15.21	2.85	22	-.022	.983
	Kontrol	12	15.25	5.88	22		
Motor Aktivitede Destek Rolü	Deney	12	4.42	3.35	22	-.265	.794
	Kontrol	12	4.83	4.30	22		

Tablo 4.7 incelendiğinde, motor aktivite içi davranışlar boyutunu oluşturan uygun motor aktivite alt boyutunda ($t_{(22)} = 15.401$, $p=.000$) deney ve kontrol grupları arasında anlamlı fark bulunurken, bu boyutu oluşturan diğer alt boyutlar olan uygun olmayan motor aktivite ve motor aktivitede destek rolü boyutlarında iki grup arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). 6. ve 7. sınıflarda FEK ile ders işlenen deney gruplarında uygun motor aktivite alt boyutu için %

41.00'lik zaman ayrılırken, bu oranın kontrol gruplarında işlenen dersler için sadece % 12.00 olduğu belirlenmiştir. Bu boyutu oluşturan diğer alt boyutlar için deney ve kontrol gruplarında benzer zamanlar ayrıldığı belirlenmiştir.

Bu çalışmada Parker (1989)' ın AÖZ-BE'nin belirlenmesinde önerdiği yollardan ilki olan, uygun motor aktivite süresinin, toplam gözlem süresine bölümü formülü kullanılmıştır. Bu nedenle çalışmada elde edilen uygun motor aktivite oranı aynı zamanda AÖZ-BE oranı % 41.00 bulunurken, kontrol gruplarında bu oran % 12 olarak bulunmuştur.

4. Tartışma

Bu çalışmada ülkemiz 5-8. sınıflardaki beden eğitimi ve spor dersleri için oldukça yeni bir uygulama olan fiziksel etkinlik kartlarının akademik öğrenme zamanına olan etkisi belirlemeye çalışılmıştır. AÖZ, öğrencilerin aktif ve üretken bir şekilde öğrenmeye katıldıkları ders içeriği ile ilgili eğitimsel zamanın bir parçasıdır (Gettinger, 1995; Gettinger ve Seibert, 2002; akt: Munusturlar, 2011). Bu çalışmada, beden eğitimi ve spor dersindeki AÖZ'nin belirleyici olan boyut öğrenci katılımı temel alanını oluşturan motor aktivite içi boyutunun uygun motor aktivite alt boyutudur (Parker, 1989). Çalışmada uygun motor aktiviteye ayrılan zaman deney grubunda % 41.00 iken, kontrol grubunda ise % 12.00 olarak bulunmuştur. Bu sonuca göre, FEK ile işlenen derslerde AÖZ-BE'ye daha yüksek oranda zaman ayrıldığı gözlenmektedir. Beden eğitimi alanında yapılan çeşitli çalışma sonuçları ile karşılaştırıldığında, bu çalışmanın deney gruplarında elde edilen AÖZ-BE'nin oldukça yüksek olduğu belirtilebilir. Konu ile ilgili yapılan çalışmaların birinde, Yıldırım ve diğ. (2007) beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, sınıflarında bulunan öğrencileri toplam ders süresinin yaklaşık % 20'inde ders konusuna ilgili motor aktivitede tutabildikleri sonucunu bulmuşlardır. Parker (1989) kendi gözlemlerine dayalı olarak bu değer % 14 ile % 22 arasında değiştiğini belirtmiştir. Silverman ve diğ (1984)'de yaptıkları çalışmalarında AÖZ-BE değerinin % 15 ile % 25 arasında değiştiğini bulmuşlardır. Hastie (1994) üç beden eğitimi öğretmenini değerlendirdiği çalışmasında % 23,3, % 27,7 ve % 42,9' luk AÖZ-BE değerlerini bulmuştur. Hastie (1994) bu çalışmada AÖZ-BE yüzdesi en büyük olan, açıklamalar kısmını kısa tutan ve sınıf yönetimine kısa zaman ayıran öğretmeni daha etkili bir öğretmen olarak değerlendirmiştir. Backett (1989)'da yaptığı çalışmasında ders organizasyonunu iyi yapan ve teorik açıklamalar kısmını da kısa tutan öğretmenlerin derslerinde bu sürenin % 53,32 çıktığını sonucunu belirlemiştir. Metzler (1990)'de beden eğitimi derslerinde öğrencilerin ders süresinin % 20-25'ini sırada, malzemeler taşınırken, sıranın gelmesi için ya da organizasyon gibi etkinlikler için geçirdiğini belirtirken, ders süresinin % 25'ini yönetsel görevler, % 20-25'ini öğretmenden bilgi almak için, ancak % 25-40'ının fiziksel etkinlikler için kullandıklarını belirtmiştir.

Beden eğitimi ve spor dersleri için, uygun motor aktivite alt boyutuna ayrılan zamanın yüksek çıkması öğretmenler için arzu edilen bir durumdur. Çünkü beden eğitimi derslerinde öğrencilerin işlenen konuya uygun motor aktivitelere bulunma süreleri ne kadar fazlaysa, dersin verimi, öğretmenin niteliği ve dersin kazanımlarına ulaşılma oranı da o oranda artmaktadır. İki grup arasında bu alt boyutta anlamlı fark bulunmasına, dersin işlenme şekline bağlı olarak (sırada beklenmeden, herkesin aynı anda aktif olduğu, farklı materyalin kullanıldığı, öğrenci merkezli) öğrencilerin kartlardaki becerileri içeren etkinlik ve oyunlar ile ilgili daha çok tekrar yapma olanağı bulmaları neden olmuş olabilir. Bir başka nedenin ise FEK'lerde yer alan etkinlik ve oyunların öğrenci seviyelerine uygun olmasından dolayı, derslerde uygulanan etkinliklere öğrencilerin daha çok katılmaları ve bu duruma bağlı olarak derslerde uygun motor aktivite yapma olasılığının daha yüksek oranda sahip olmaları söylenebilir. Ayrıca derslerde kartların ilk defa kullanılmış olması, uygulama öncesi kartların öğrencilere tanıtılması ve kartlardaki görsel anlatımlar da öğrencilerde derse daha fazla katılma isteği uyandırmış olabilir. Çalışmada elde edilen bu sonuç Torphe (2013) tarafından ortaya konulan fiziksel etkinlik kartlarına ait özellikleri destekler niteliktedir. Torphe (2013) bu kartların özelliklerini başarı, maksimum katılım, içermecilik, öğrenme, eğlence ve sosyalleşme olarak belirtmiştir. Ayrıca, Usluoğlu (2014)'da yaptığı çalışmasında, beden eğitimi öğretmenlerin görüşlerine göre FEK'lerin öğrenci düzeyine uygun olduğu, öğrencilerin grup ve bireysel olarak etkinlik ve oyunlara katılım gösterdiklerini, materyal kullanımının yüksek olduğunu ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun kartlardaki etkinlik ve oyunlara katılırken eğlendiklerini belirtmiştir.

FEK kullanılmadan ders işlenen kontrol grubunda uygun motor aktivite yüzdesinin düşük çıkması, ders esnasında ilgili kazanım ya da etkinlikler ile ilgili yeterince alıştırma ve tekrar yapılmadığının bir göstergesidir. Bununla birlikte FEK kullanılmadan işlenen derslerde konu olarak genel olarak spor branşlarının işlenmiş olması, öğretilmeye çalışılan branş becerilerine ait alıştırmaların öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygun olmaması ve dersin ağırlıklı olarak geleneksel anlayış olan komut ve anlatım yöntemi ile işlenmesi böyle bir sonuca etki etmiş olabilir. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde, çalışmanın bu bulgularını destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Mirzeoğlu, Munusturlar ve Çelen (2014)'in üniversite düzeyinde akran öğretiminin etkisinin AÖZ'nine etkisini tespit etmeye çalıştıkları araştırmalarında, uygulamanın yapıldığı iki grup arasında uygun motor aktivite alt boyutunda deney grubu lehine anlamlı fark olduğunu belirlenmiştir. Munusturlar, Mirzeoğlu ve Mirzeoğlu (2014)'nun öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirdik-

leri çalışmada, beden eğitimi alanında kullanılan farklı öğretim yöntemlerin AÖZ' ye olan etkisine bakılmış ve alıştırmaya yöntemini kullanan öğretmen adaylarının, komut ve eşli çalışma yöntemleri ile ders işleyen öğretmen adaylarına göre daha yüksek oranda uygun motor aktivite alt boyutuna zaman ayırdıkları belirlenmiştir.

Silverman ve Mercier (2015)' de yaptıkları araştırmalarında motor beceri kazanımı ile ilgili konuya ayrılan zamanın oldukça güçlü bir bağı olduğunu ve zamanın öğrenme için gerekli olduğunu fakat bu zamanın nasıl kullanıldığı, zamanın kendisi kadar önemlidir sonucunu belirlemişlerdir. Gerçekleştirilen bu araştırmada ise FEK ile işlenen derslerde uygun motor aktiviteye ayrılan oranın % 41.00 olduğu belirlenmiştir. Bu oranın literatürde yer alan diğer araştırmalarda elde edilen oranlara göre daha yüksek bulunması, FEK' lerin beden eğitimi derslerini destekleyici etkili yardımcı araçlar olduğunu kanıtlar niteliktedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, beden eğitimi ve spor derslerinin daha etkili ve amaca yönelik işlenebilmesi için ders zamanının nasıl kullanıldığı ve dersin dinamizmi önemlidir. Beden eğitimi ve spor derslerinde FEK' in akademik öğrenme zamanına olumlu etkisinin bulunduğu bu çalışma ile ortaya konmuş bulunmaktadır. Bununla birlikte yapılan çalışmanın sadece bir okulda yapıldığı göz önüne alındığında, benzer çalışmaların daha uzun bir zaman dilimine yayılarak, farklı okullarda, farklı öğretmenlerle ve farklı kartları kullanarak uygulanması daha güvenilir sonuçlar elde edilmesinde gerekli görülmektedir.

6. Kaynakça

- Anderson, L. W., & Walberg, H. J. (Eds.). (1993). *Timepiece: Extending and enhancing learning time*. Reston, VA: National Association of Secondary School Principals.
- Beckett, K.D. (1989). The effects of motor appropriate engagement ALT-PE (M) on achievement in a badminton skill during an experimental unit. *The Physical Educator*, 46(1), 36-40.
- Dağdelen O., Kösterioğlu İ. (2015). İlkokullardaki Oyun ve Fiziki Etkinlikler Dersinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1308-9196 (3), 146-155.
- Derri, V., Emmanouilidou, K. ve Vassiliadou, O. (2007). Academic learning time in physical education (ALT-PE): Is it related to fundamental movement skill acquisition and learning?. *Internatiol Journal of Sport Sscience*, Vol III(83), 12-23.
- Hastie, P.A. (1994). Selected Teacher Behaviours and Student ALT-PE in Secondary School Physical Education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 13. 242-259.
- İrez, S.G., Yaman, M., İrez, G.B., Saygın, Ö. (2013). Fiziksel Etkinlik Kartları Uygulamasının İlköğretim Beden Eğitimi Derslerindeki Öğretmen Davranışları Üzerine Etkisi. *International Journal of Human Sciences*. 1303-5134.
- Karasar, N.(2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB. (2012). *İlkokul 1-4.Sınıflar Oyun ve Fiziki Etkinlikler Dersi Öğretim Programı*, Ankara.
- MEB. (2013). *Ortaokul 5-8. Sınıflar Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı*, Ankara.
- Metzler, M. (1990). *Instructional Supervision for Physical Education*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Mirzeoğlu A.D., Munusturlar S., ve Çelen A. (2014). Akran Öğretimi Modelinin Akademik Öğrenme Zamanına ve Voleybol Becerilerinin Öğrenimine Etkisi, *H. Ü. Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 184-202.
- Munusturlar, S. (2011). *Beden Eğitimi Derslerinde Kullanılan Farklı Öğretim Yöntemlerinin Akademik Öğrenme Zamanına Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, AİBÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Sau-Ching A., (1999). Relationship between Teacher Behaviors and Student Academic Learning Time in Junior Secondary Physical Education, *Educational Research Journal*, vol:14, no:1,73-84.
- Silverman, S., Dodds, P., Placek, J., Shute, S., Rife, F. (1984). Academic learning time in elementary school physical education (ALT-PE) for student subgroups and instructional activity units. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 55(4), 365-370.
- Silverman, S., Mercier, K. (2015). Teaching for physical literacy: Implications to instructional design an PETE. *Journal of Sport and Health Science*, 4(2), 150-155.
- Siedentop, D. (1991). *Developing Teaching Skills in Physical Education* (3rd ed). Mayfield Publishing Company, CA 94041.
- Siedentop, D. (2000). *Developing Teaching Skills in Physical Education*. Daryl Siedentop, Deborah Tannehill. Mountain View, Calif. : Mayfield Pub.
- Parker, M. (1989). *Academic Learning Time in Physical Education and Sport Instruction*. Darst, P.W., Zakrajsek, D.B ve Mancini, V.H. (ed). Second Edition, Illinois: Humon Kinetics Books.
- Placek, J. H., Randall, L. (1986). Comparison of Academic Learning Time in Physical Education: Students of Specialist And Nonspecialists. *Journal of Teaching in Physical Education*, 5, 157 – 165.

Torphe, S. (2013). Uluslararası İlham Projesi, TOPS Kartları Tanıtım Notları, Ankara.

Usluoğlu, Z. (2014). *Fiziksel Etkinlik Kartlarına İlişkin Görüşler ve Kartların Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, AİBÜ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Yıldırım, A., İnce, L., Kirazcı, S., Çiçek, Ş. (2007). Beden Eğitimi Öğretmenleri ve Öğretmen Adaylarının Derslerindeki Akademik Öğrenme Sürelerinin Analizi, *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1), 31-41.